

**Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Małgorzaty Mazur,
sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie:
sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej: sztuki piękne, wszczętym na
Wydziale Sztuki Mediów Akademii Sztuki w Szczecinie.**

I. Dane personalne

Małgorzata Mazur urodziła się w 1982 roku w Szczecinie. W latach 2003 - 2005 studiowała w Pomaturalnym Studium Kształcenia Animatorów Kultury i Bibliotekarzy we Wrocławiu, na kierunku filmowym. W latach 2005 - 2010 studiowała na Wydziale Radia i Telewizji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, kierunek Realizacja Obrazu Filmowego, Telewizyjnego i Fotografia. Dyplom obroniła w 2014 roku pod kierunkiem prof. dr hab. Jerzego Łukaszewicza. Obecnie pracuje w Akademii Sztuki w Szczecinie, na Wydziale Sztuki Mediów, w Katedrze Filmu, jako asystentka w Pracowni Form Dokumentalnych.

II. Dorobek artystyczny

Główny obszar twórczości Małgorzaty Mazur to autorskie kino dokumentalne oraz działalność operatorska w ramach współpracy z wieloma artystkami i artystami, m.in. z Krzysztofem Kaczmarkiem, Łukaszem Jastrubczakiem, Tero Nauha, Agnieszką Polską, Zorką Wollny, Michałem Borczuchem. Filmy które stworzyła i współtworzyła pokazywane były na licznych festiwalach m.in. FID Marseille 2015 - wyróżnienie w konkursie głównym, Mar del Plata IFF 2015 Argentyna, Transcinema Festival Internacional de Cine 2015 Lima, Diagonale 2015 Austria, UNDERDOX 2015 Munich, First Look 2016 New York, 34th INTERNATIONAL FILM FESTIVAL OF URUGUAY, Dokfilmwoche 2016 Munich, oraz pokazach m.in. w Muzeum Narodowym w Warszawie, Crikotece w Krakowie, Kinie Arsenał w Berlinie.

W latach 2009 - 2021 Małgorzata Mazur brała udział w dziewięciu wystawach krajowych;

- *Co sobie kto na swój temat wymyśli*, Trafostacja Sztuki w Szczecinie, 2021 (jako "CentrumCentrum")
- *Cała Polska - wyprawa do źródeł sztuki*, Gdańska Galeria Miejska, 2020 (jako "CentrumCentrum")
- *Cała Polska - wyprawa do źródeł sztuki*, BWA Wrocław, 2019 (jako "CentrumCentrum")
- *Tam, gdzie Ciebie nie ma*, Trafostacja Sztuki w Szczecinie, 2019 (jako "CentrumCentrum")
- *New dictionary of old ideas*, Trafostacja Sztuki w Szczecinie 2018
- *Powolność*, Trafostacja Sztuki w Szczecinie 2018
- *Skalisty Krajobraz*, Bunkier Sztuki, Kraków, 2016 (jako "CentrumCentrum")
- *Robiąc użytek*, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, 2016 (jako "CentrumCentrum")
- *Sport dla niewysportowanych*, Galeria ZPAF-Ska, Kraków, 2009

W tym samym okresie Małgorzata Mazur brała udział w dwóch wystawach zagranicznych;

- *Museum at work*, Silk Museum, Tbilisi, Gruzja 2018
- *Hollow Blocks in a Windowless Room*, Galeria Knoll, Wiedeń, 2015

Wraz z Łukaszem Jastrubczakiem od 2014 r. prowadzi „CentrumCentrum”, znajdującą się na ogródku działkowym w Szczecinie, jedną z najbardziej oryginalnych polskich niezależnych instytucji kultury. Duet „CentrumCentrum” swoje działania, zacierające granice między sztuką i życiem określa jako ekologię społeczną.

III. Praca doktorska

Część artystyczna pracy doktorskiej Małgorzaty Mazur to niespełna godzinny film dokumentalny pod tytułem *Święto*. Wyraźnie widać w nim charakterystyczne dla wcześniejszych autorskich filmów doktorantki skupienie na wnikliwym portrecie bohatera. Bohaterowie filmów Małgorzaty Mazur to zawsze osoby, które w konfrontacji z uwarunkowaniami społecznymi stoją na słabszej pozycji. Czasem ich słabość jest konsekwencją ich wieku, czy to młodzieńczego czy starczego. W wypadku nastolatki, bohaterki filmu *300 miliardów słonec*, każda z dorosłych osób pojawiających się w filmie czuje się upoważniona aby zaszczerpić jej swój własny (często naiwny) punkt widzenia na otaczającą rzeczywistość. W wypadku starszego rodzeństwa sportretowanego w filmie *Malinowe*, niepełnosprawność wzmacniająca poczucie wyobcowania, dodatkowo osłabia widoczną w tym obrazie pozycję względem obowiązujących norm społecznych, skutkując tym samym poszukiwaniem i umacnianiem się bohaterów w alternatywnych strategiach przetrwania. Czasem sytuacja jest mniej jednoznaczna, jak w wypadku bohaterki filmu *A woman beyond*, co do której nie mamy pewności, czy alternatywny tryb życia jest dla niej koniecznością czy wyborem.

Film *Święto* jest więc na tle wcześniejszych realizacji Małgorzaty Mazur niewątpliwie kontynuacją w sensie charakterystycznej perspektywy autorki-observatorki, jak i wyboru obserwowanych bohaterów. Tak jak w poprzednich filmach, tak i tutaj - niepełnosprawni uczniowie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, reprezentują grupę, która wobec zewnętrznych uwarunkowań, określających ich miejsce w strukturze społecznej jest bezbronna i skazana na akceptację stosowanego względem niej programu edukacji i modelu socjalizacji. W przypadku filmu *Święto*, mamy jednak do czynienia ze znaczącym rozwinięciem stosowanej wcześniej przez autorkę formuły. Skala komplikacji zostaje zwiększona na każdym poziomie. Poszerza się zakres tematów refleksji które film inicjuje: patriotyzm, edukacja, społeczny status osób z niepełnosprawnościami umysłowymi - to podstawowe kwestie, które wchodząc w szereg wzajemnych zależności i konfiguracji, tworzą całą zniuansowaną konstelację zagadnień, w której potencjalnie liczne pytania nie zawsze skutkują oczywistymi odpowiedziami. Poszerzona jest też kwestia bohatera, który w filmie *Święto* jest bohaterem zbiorowym, co w widoczny sposób wymusiło na autorce zastosowanie zupełnie nowej metody i logistyki pracy. Jest to też pierwszy film Małgorzaty Mazur realizowany w specyficznej przestrzeni instytucji edukacyjnej, przestrzeni zamkniętej w wielorakim sensie tego słowa. O początkowym impulsie do pracy nad filmem, Małgorzata Mazur pisze w swej dysertacji:

„W listopadzie 2017 roku dość przypadkowo trafiłam na obchody Święta Niepodległości w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym Nr 2 w Szczecinie. Widok młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie śpiewającej *Rotę*, zapach starej sali gimnastycznej (...) wstrząsnął mną do głębi. Znalazłam się w zupełnie nieznanym mi świecie, który jednak w swoich niezliczonych wersjach jest przecież częścią wspomnień większości z nas – uczestników procesu edukacyjnego. (...) Czy to treść śpiewanych pieśni, czy forma organizacji systemu edukacyjnego zrobiła na mnie tak duże wrażenie? Czy może, swobodnie parafrazując McLuhana, forma systemu edukacji jest jej treścią? Czy być może sprawił to wielki napis „WOLNOŚĆ”, umieszczony za śpiewającymi *Rotę* uczniami? Zrozumiałam w każdym razie, że wrażenia oparte na jednym spotkaniu są zbyt proste i oczywiste. Postanowiłam więc dotrzeć do uczniów i zapytać ich o to, co myślą o wolności i jaki jest ich stosunek do Święta Niepodległości.”

Wydaje mi się, że podejmując się tak karkołomnego zadania, korzystną okolicznością dla Małgorzaty Mazur, było jej doświadczenie w pracy z filmem artystycznym, gdzie nie istnieją tak silne ograniczenia konwencją i tradycją związaną z medium, jak ma to miejsce w przypadku klasycznie rozumianego filmu dokumentalnego. Autorka w swojej pracy pisemnej i w czasie rozmowy, którą mieliśmy okazję odbyć, informowała o zastrzeżeniach środowiska filmowego, dla którego połączenie tematyki patriotyzmu z kwestią niepełnosprawności umysłowej było trudne do zaakceptowania. Patrząc na finalny efekt pracy doktorantki, widzę jednak, jak daleki jest on od drastycznych przykładów transgresji, do których przyzwyczaiła nas historia sztuki współczesnej. Z

IV. Konkluzja

Po zapoznaniu się z rozprawą doktorską, stwierdzam, że spełnia ona warunki określone przez ustawodawcę w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018, poz. 1168 z późn. Zm.). W związku z tym, uwzględniając dorobek artystyczny, oraz oryginalny wkład w rozwój sztuki, przedstawionej przez mgr Małgorzatę Mazur pracy doktorskiej, autorskiego filmu dokumentalnego pod tytułem *Święto*, wraz z towarzyszącą mu dysertacją *Święto Niepodległości. Konstruowanie wizji rzeczywistości w filmie dokumentalnym*, z pełnym przekonaniem popieram nadanie jej stopnia doktora sztuki, w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, w przewodzie wszczętym na Wydziale Sztuki Mediów Akademii Sztuki w Szczecinie.

Tolis